

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **T. B.**

skazanego za czyn z art. 178a § 1 i 4 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 10 września 2025 r.,

zażalenia obrońcy

na zarządzenie upoważnionego sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu

z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt V Ka 636/24

o odmowie przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku odwoławczego

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanowił:

utrzymać zaskarżone zarządzenie w mocy.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem sędziego z dnia 12 maja 2025 roku, wydanym na podstawie art. 422 § 3 k.p.k. w zw. z art. 120 § 2 k.p.k., odmówiono przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu z dnia 24 marca 2025 r., sygn. akt V Ka 636/24. W jego uzasadnieniu wskazano, że skazany w dniu 31 marca 2025 roku złożył niepodpisany wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia rzeczonego wyroku. Wskutek tego, zarządzeniem z dnia 3 kwietnia 2025 roku

został on wezwany do uzupełnienia braku formalnego złożonego wniosku poprzez jego podpisanie. Powyższego zarządzenia skazany T. B. nie odebrał, a pismo to po dwukrotnej awizacji zostało w trybie art. 133 k.p.k. uznane za prawidłowo doręczone. Skazany nie uzupełnił wskazanego braku formalnego złożonego wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, co wobec treści art. 120 § 2 k.p.k. czyniło go bezskutecznym.

Zażalenie na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku odwoławczego złożył w wymaganym terminie obrońca, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego zarządzenia, a w szczególności art. 132 i 133 k.p.k. poprzez błędne uznanie za skuteczne doręczenia oskarżonemu wezwania do uzupełnienia braków formalnych wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku w trybie doręczenia zastępczego, podczas gdy w okresie, w którym miało nastąpić doręczenie (zakończone 22 kwietnia 2025 r.), oskarżony był już pozbawiony wolności, tj. od dnia 16 kwietnia 2025 r. przebywał w Areszcie Śledczym w S., a korespondencja wzywająca do usunięcia braków formalnych winna być kierowana już na adres tej jednostki penitencjarnej. Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Sosnowcu do ponownego rozpoznania, z uwzględnieniem konieczności prawidłowego doręczenia wezwania do uzupełnienia braków formalnych wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na adres Aresztu Śledczego w S., ul. [...], [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie obrońcy jako niezasadne nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy przypomnieć, że w toku postępowania sądowego T. B. bez wymaganego podpisu złożył już wniosek o uzasadnienie wyroku sądu I instancji (k. 140 akt sprawy), wobec czego zarządzeniem z dnia 6 maja 2024 roku został wezwany do uzupełnienia tego braku, pod rygorem uznania wniosku za bezskuteczny (k. 141). Brakujący podpis na złożonym w sądzie piśmie oskarżony uzupełnił (k. 165).

Na dalszym etapie postępowania niepodpisaną apelację złożył obrońca oskarżonego (k. 168-171). Złożony środek odwoławczy został przyjęty (k. 172), a brak uzupełniono na etapie postępowania odwoławczego.

Apelację od kary po terminie wniósł także sam oskarżony, wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej złożenia, jednak wniosek ten nie został przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu postanowieniem z dnia 25 października 2024 roku uwzględniony. Na orzeczenie to zażalenie złożył T. B., przy czym ponownie go nie podpisał (k. 211). Po raz kolejny zatem, w dniu 22 listopada 2024 roku został wezwany do uzupełnienia braku formalnego pisma pod rygorem uznania go za bezskuteczny (k. 213). Pismo zostało złożone przez oskarżonego powtórnie, podpisane (k. 218). Zażalenie postanowieniem Sądu Okręgowego w Sosnowcu nie zostało uwzględnione (k. 262).

Po przeprowadzeniu rozprawy odwoławczej, w dniu 24 marca 2025 roku, Sąd Okręgowy w Sosnowcu nie uwzględnił apelacji obrońcy i zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (k. 267).

W dniu 31 marca 2025 roku T. B. złożył w Sądzie Okręgowym w Sosnowcu pismo stanowiące m. in. wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego sądu, kolejny jednak raz jego pismo procesowe nie zostało przezeń podpisane (k. 272). Wobec powyższego, pismem z dnia 3 kwietnia 2025 roku skazany został wezwany do uzupełnienia braku formalnego poprzez podpisanie złożonego pisma (k. 273). Nie zostało ono jednak przez T. B. odebrane, pomimo podwójnej awizacji w podanym przez niego sądowi miejscu pobytu – w dniach 7 i 15 kwietnia 2025 roku. Nieodebrana przesyłka została zwrócona do Sądu Okręgowego w Sosnowcu w dniu 25 kwietnia 2025 roku, gdzie pismo uznano za skutecznie doręczone (k. 274).

Wobec nieuzupełnienia braku w terminie, zarządzeniem z dnia 12 maja 2025 roku na podstawie art. 422 § 3 k.p.k. w zw. z art. 120 § 2 k.p.k. odmówiono przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu z dnia 24 marca 2025 r., sygn. akt V Ka 636/24 (k. 276).

Rozważając złożone przez obrońcę skazanego zażalenie, wskazać należy w pierwszym rzędzie na nietrafność, a przynajmniej niekompletność sformułowanego weń zarzutu. Skarżący zarzucił bowiem postanowieniu sądu obrazę art. 132 i 133 k.p.k. Odczytując literalnie ten zarzut, zgodnie z treścią art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., należałoby uznać go za bezzasadny i to w stopniu oczywistym. Wobec bowiem norm wynikających z treści tych zakwestionowanych przepisów, nie sposób uznać, by mogło dojść do jakiegokolwiek ich naruszenia. Procedura określona w art. 132 i 133 k.p.k. została w pełni zachowana. Jedynie kompleksowe odczytanie zażalenia pozwala na jego rozważenie również w kontekście obrazu art. 139 § 1 k.p.k., w związku z podnoszoną okolicznością dotyczącą pobytu T. B. w areszcie śledczym. Nie budzi bowiem wątpliwości, że przepis art. 139 § 1 k.p.k. ma zastosowanie w toku całego procesu karnego, także po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie (postanowienie SN z dnia 30 kwietnia 2024 r., III KZ 11/24, Lex 3713099).

Także jednak ten kontekst faktyczny sprawy nie mógł wywołać pożądanego przez skarżącego efektu. Podnoszona przez obrońcę okoliczność nie może bowiem wywołać uznania wydanego zaskarżonego zarządzenia za nietrafne.

Istotą zarzutu jest bowiem prawidłowość decyzji o uznaniu pisma wzywającego do uzupełnienia braku formalnego poprzez jego podpisanie za doręczone. Zauważyć zatem należy, że nie zostało ono przez T. B. odebrane, pomimo jego podwójnej awizacji – w dniach 7 i 15 kwietnia 2025 roku. Nieodebrana przesyłka została zwrócona do Sądu Okręgowego w Sosnowcu w dniu 25 kwietnia 2025 roku. Obrońca wskazuje, iż wobec faktu, że termin odbioru pisma upływał oskarżonemu w dniu 22 kwietnia 2025 roku, fakt rozpoczęcia odbywania przez niego kary pozbawienia wolności od 16 kwietnia 2025 roku skutkuje niezasadnością zaskarżonego zarządzenia.

Należy więc przypomnieć, że oskarżony ma obowiązek informowania organu prowadzącego postępowanie o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu, trwającej dłużej niż 7 dni. Dotyczy to również zmiany miejsca pobytu spowodowanej pozbawieniem wolności w innej sprawie. Niepodjęcie korespondencji, pomimo uprzedniego pouczenia o wynikającym z art. 75 § 1 k.p.k.

obowiązku, obciąża oskarżonego (postanowienie SN z dnia 16 lutego 2021 r., II KZ 1/21, Lex 3123455). W takiej sytuacji pismo procesowe wysłane na ostatni znany adres oskarżonego będzie uznane za doręczone prawidłowo, zgodnie z art. 139 § 1 k.p.k. (postanowienie SN z dnia 6 września 2018 r., III KZ 33/18, Lex 2563506). Dodać należy, iż „treść art. 75 pozostaje kompatybilna z treścią art. 139 § 1, z którego jednoznacznie wynika, że w sytuacji gdy strona nie podała nowego adresu, a zmieniła miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, pismo wysłane na ten adres uważa się za doręczone” (K. Eichstaedt [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Art. 1–424, red. D. Świecki, Warszawa 2024, s. 379). W literaturze wyrażono zresztą pogląd, że „zmianą miejsca pobytu – ze względu na wyraźną regulację w art. 75 § 1 – jest także przymusowe osadzenie w areszcie śledczym lub zakładzie karnym w tej lub innej sprawie” (R. A. Stefański [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, red. S. Zabłocki, Warszawa 2017, s. 851). „Z treści art. 139 § 1 zd. pierwsze k.p.k. – interpretowanego w sposób systemowy, tj. z adekwatnym uwzględnieniem kontekstu normatywnego w którym się znajduje, a więc Rozdziału 15 Doręczenia, Działu IV Czynności procesowe, ustawy Kodeks postępowania karnego (ale również brzmienia przepisu art. 75 § zd. pierwsze 1 k.p.k.) wyraźnie wynika, że to na stronie spoczywa ciężar zatroszczenia się o to, by w razie zmiany adresu, pod który mają być wysyłane pisma podlegające doręczeniu (zmiany miejsca zamieszkania czy miejsca pobytu strony), organ procesowy dysponował aktualnymi danymi adresowymi strony, umożliwiającymi organowi doręczanie pism objętych obowiązkiem doręczania w taki sposób, by dotarły one do strony, tj. na aktualny adres zamieszkania czy pobytu” (postanowienie SN z dnia 13 marca 2025 r., IV KO 121/24, Lex 3842181).

Nie negując zatem przytaczanych przez żalącego faktów zaznaczyć trzeba, że zarówno w czasie pierwszej, jak i drugiej awizacji pisma, oskarżony nie był pozbawiony wolności. W tym czasie, przebywając pod wskazanym sądowi adresem, powinien był powziąć wiedzę o skierowanym doń piśmie wzywającym do uzupełnienia braku, co zresztą winno być dla niego oczywiste w świetle wcześniejszego dwukrotnego takiego zachowania, skutkującego koniecznością

podjęcia działań zmierzających do uzupełnienia brakującego podpisu. Gdyby natomiast skazany nie wiedział o oczekującym na odbiór piśmie sądowym, oznaczałoby to, że nie przebywał w miejscu zamieszkania przez okres przekraczający 7 dni, co w myśl art. 75 § 1 k.p.k. rodziło po jego stronie obowiązek zawiadomienia organu prowadzącego postępowanie o zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu. O obowiązkach tych został on poprawnie w toku postępowania pouczone, co potwierdził swoim podpisem (k. 21).

Żadnej z tych wymaganych od niego alternatywnych czynności T.B. nie dopełnił, co nakazuje przyjąć, iż dobrowolnie zrezygnował z przysługujących mu uprawnień, mając świadomość nieuchronnych tego konsekwencji. Skoro skazany zignorował swoje obowiązki nie może teraz oczekiwać, że ich lekceważenie zwolni go od skutków takiej postawy (postanowienie SN z dnia 8 października 2014 r., III KZ 60/14, Lex 1511388; wyrok SN z dnia 2 września 2015 r., IV KK 103/15, Lex 1814920; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 24 czerwca 2015 r., II AKa 141/15, Lex 1782126). Podkreślić trzeba, że prowadzone przeciwko T. B. postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone skazaniem go na karę pozbawienia wolności, o czym miał pełną wiedzę. Skazany miał też pełną świadomość konieczności przeprowadzenia niezbędnej procedury związanej z niepodpisaniem złożonego w toku zainicjowanego przezeń postępowania okołokasacyjnego pisma. Skierowanego jednak do niego wezwania o uzupełnienie tego braku bądź to świadomie nie odebrał, bądź też zmienił swoje miejsce pobytu przed rozpoczęciem wykonywania kary pozbawienia wolności na okres przekraczający 7 dni nie informując o tym sądu, z którym prowadził korespondencję.

Pomimo, że formalnie T. B. rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie, w której apelację rozpoznawał Sąd Okręgowy w Sosnowcu, to jednak po uprawomocnieniu wyroku sąd ten nie miał z urzędu wiedzy w tym zakresie. W realiach sprawy to na oskarżonym, który bądź to miał świadomość kierowanej do niego przez sąd korespondencji, bądź to z wiedzy tej dobrowolnie zrezygnował, ciążył obowiązek powiadomienia sądu o osadzeniu go w związku z rozpoczęciem wykonywania kary pozbawienia wolności orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2024 roku, sygn. III K 884/23. Brak dopełnienia tego obowiązku skutkowało uznaniem skuteczności

doręczenia mu korespondencji pod ostatnim znanym sądowi adresem stanowiącym jego miejsce pobytu, a okoliczności sprawy nie pozwalają na uznanie, aby zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku odwoławczego było obarczone wskazywanym przez skarżącego błędem.

Powyższe nakazało utrzymanie zaskarżonego zarządzenia w mocy.

[J.J.]

[a.ł.]